

**SESIUNEA COMISIEI MIXTE
A ISTORICILOR ROMÂNI ȘI MAGHIARI:
RELIGIE, SOCIETATE, STAT ÎN EUROPA CENTRALĂ ȘI SUD-ESTICĂ**

București, 13-17 octombrie 2008

În continuitatea tradiției încetățenite de decenii privind conlucrarea dintre specialiștii maghiari și români vizând anumite teme de comun acord stabilite, Comisia Mixtă s-a întrunit, conform celor stipulate cu ocazia precedentei sale reuniuni (Budapesta, 13-14 noiembrie 2006), la București, între 13-17 octombrie 2008, pentru a dezbate un subiect de stringentă actualitate, și anume: *Religie, Societate, Stat în Europa Centrală și Sud-Estică / Egyház, Társadalom, Állam Közép és Dél-Kelet Európában/*.

Comunicările și discuțiile aferente au avut loc în sala de conferințe a fostei reședințe a familiei Assan, actualmente sediul Casei Oamenilor de Știință, patronată de către Academia Română.

Moderatorul segmentului inaugural, acad. Camil Mureșanu, directorul onorific al Institutului de Istorie „George Barițiu” din Cluj-Napoca, președintele părții române, a înfățișat succint locul/rolul Comisiei Mixte, lansând ideea concretizării istoricului ei. A meditat apoi despre importanța problemei conexiunii dintre religie, societate și stat în spațiu și timp, salutând în final și dorind succes participanților la lucrări. Dr. Szász Zoltán, consilier științific al Institutului de Istorie din Budapesta, președintele părții ungare, a apreciat evoluția tematicii abordate de Comisia Mixtă, a relevat însemnătatea chestiunii aflate la ordinea zilei și supusă interdisciplinar abordării științifice, nutrinde speranța în eficiența conlucrării reciproce între istoricii români și maghiari.

Invitat la cuvânt în calitate de oaspete de vază și reprezentant al celui mai de seamă for cultural-științific al țării, acad. Dan Berindei, președintele de onoare al Secției Istorice și Arheologice și vicepreședinte al Academiei Române, a rememorat crâmpoie din existența și acțiunea Comisiei Mixte, la care a luat parte în calitate de secretar și notabil contributor începând din anul 1970, apreciind demersurile profesionale ale istoricilor maghiari și români, încununute, la timpul prezent, de calitatea reuniunii găzduite de capitala României.

Cei doi conducători de delegații au procedat în continuare la donații de carte și periodice de profil, informându-se mutual despre cele mai recente apariții în varii domenii ale științei istorice.

Programul de lucru eșalonat pe două zile de dezbateri, a inclus următoarele nume de referenți și titluri de intervenții: prof. Ioan Aurel Pop, Academia Română, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca, *Rolul instituțiilor religioase în dezvoltarea și consolidarea voievodatului Transilvaniei / Az egyházi intézmények szerepe az erdélyi vajdaság fejlődésében és megerősítésében/*; prof. Kósa László, Academia Maghiară, „ELTE” Budapesta, *Egyházak a polgárosuló államban Szent István koronájának országában, 1790-1920 / Biserici în țările Coroanei Sfântului Ștefan din statul burghez. 1790-1920 /*; dr. Paul Niedermaier, Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane, Sibiu, *Semnificația concepției bisericilor transilvănene în contextul schimbărilor social-culturale /Az erdélyi egyházak felfogási jelentősége a társadalmi-kulturális változások kontextusában/*; lector dr. Nagy Levente, „ELTE” Budapesta, *A Reformáció historiográfiája /Istoriografia Reformei /*; dr. Violeta Barbu, Institutul de Istorie „Nicolae Iorga”, București, *Catolicismul în dezvoltarea societății românești / A katolicizmus a roman társadalom fejlődésében/*; dr. Tringli István, Institutul de Istorie, Budapesta, *A középkori egyház sajátosságai a Reformkorig /Caracteristici ale bisericii*

medievale până la Reformă/; conf. dr. Mihai Săsăujan, Universitatea București, *Rolul ortodoxiei în formarea și consolidarea statului modern românesc / Az ortodoxia szerepe a modern román állam létesítésében és megerősítésében*/; prof. Pomogáts Béla, Arhiva Illyés, Budapesta, *A keresztény hagyomány az erdélyi magyar irodalomban a két világháború között / Tradiția creștină în literatura maghiară din Transilvania interbelică* /; dr. Stelian Gomboș, Ministerul Culturii, București, *Ortodoxia și statul în România sub regimurile totalitare / Ortodoxia és állam Romániában a totalitárius rendszerek alatt*/; Fejérdy András, Institutul de Istorie, Budapesta, *Egyházi vagy állami szertartások? A magyar társadalom mesterséges szekularizációja 1945 után, a kollektív és privát ünnepek tükrében / Ceremonii religioase sau de stat? Secularizarea artificială a societății maghiare după 1945, în lumina sărbătorilor colective și private*/; dr. Alexandru Porțeanu, București, *Stat, societate, biserică, după 1989, în România / Allam, társadalom, egyház Romániában 1989 után*/; prof. Miskolczi Ambrús, „ELTE”, Budapesta, *Modernitás és vallásosság. Bartók Béla / Modernitate și religiozitate. Bartók Béla*/.

Momentul comemorativ prilejuit de împlinirea a 550 de ani de la încoronarea regelui Matia Corvinul a fost subliniat prin două intervenții de elevată ținută științifică: dr. Tringli István, care a cuvântat despre subiectul *Hunyadi Mátyás, öt és félévszázad távlatából / Matia Corvinul din perspectiva a cinci secole și jumătate*/, și acad. Camil Mureșanu, care a abordat tema *Matia Corvinul în istoriografia română / Mátyás Corvinus a roman történetírásban*/.

Discuțiile pe marginea fiecărei prelegeri au antrenat opinia unor participanți invitați la sesiunea Comisiei Mixte (acad. Ștefan Ștefănescu, Academia Română, prof. univ. Teodor Teoteoi, Universitatea din București, dr. Alexandru Ghișa, Ministerul de Externe, dr. Liliana Wein, Institutul de Sociologie, Dorin Matei, revista „Magazin istoric” etc.), care au apreciat calitatea și diversitatea problematică a comunicărilor rostite în plen și pe secții.

În ziua de 16 octombrie 2008, partea română a organizat o utilă deplasare în vecinătatea Bucureștiului, excursie științifică cu un veridic caracter de noutate, având rostul de a facilita cunoașterea valorilor spirituale găzduite de două dintre cele mai reprezentative așezăminte religioase locale, mănăstirile Căldărușani și Cernica.

Întrunirea comună finală s-a referit atât la un bilanț exprimat, de către ambele părți, cu privire la desfășurata sesiune a Comisiei Mixte, cât și la posibilitățile fructuoasei colaborări în perspectivă.

Opinia evaluativă a delegației maghiare, exprimată de către profesorul Szász Zoltán, a accentuat valoarea deosebită a dezbaterilor polemice, subliniind tangența setului de asemănări și deosebiri, cu funcție pozitivă și un netăgăduit impact reciproc asupra dezvoltării cercetării viitoare în ansamblu. Relevanța științifică și ecoul produs în mentalul colectiv actual concură, în deopotrivă măsură, la augmentarea pertinentei cunoașteri mutuale a temei, atât de către cercul restrâns al specialiștilor, cât și de cel al publicului iubitor de trecut. Caracterul extins interdisciplinar a fost relevat prin aportul istoricilor și literaților, al participanților din diferite ramuri ale disciplinei istorice, fără să se omită contribuția specialiștilor laici ai evoluției bisericii, mai ales atunci când problematica relației dintre istorie și religie a fost investigată dintr-un modificat unghi de apreciere conceptual-metodologic. Spiritul amical și colegial a fost remarcat și în legătură cu tronsonul administrativ-organizatoric, oaspeții maghiari apreciind posibilitatea de cazare și locația special aleasă pentru reuniune, care au diminuat irosirea timpului afectat generos discuțiilor.

Partea română a concluzionat, prin cuvintele rostite de către acad. Camil Mureșanu, în legătură cu modalitatea generală de desfășurare a comunicărilor, că tema a fost exigent stabilită și concretizată valoric prin lucrări temeinice, care au stârnit interesul auditoriului prin rigoarea dezbaterilor și validitatea aprecierilor comune sau chiar divergente. Unanim s-a remarcat dubla privire politico-sociologică, dinspre teologie, a raportului dintre biserică și

stat în abordarea, general laică, a subiectelor dezbătute într-o amplă scală temporală și spațială. S-a mai subliniat faptul că, din debut, Comisia Mixtă a sprijinit numeroase momente de colaborare din istoria fiecărui popor, cum a fost, în cazul de față, omagierea înscăunării regelui Matia Corvinul.

Ambele delegații apreciază și confirmă faptul că genul de traducere simultană (Deáki Levente, Gheorghieni) a facilitat exprimarea nestânjenită lingvistic și a înlesnit un benefic schimb de opinii.

Comisia Mixtă socotește importantă și urgentă editarea unui volum de studii elaborat de contributori maghiari și români, care ar putea cuprinde și materialele prezentate în sesiunea de la București. Totodată, același for comun consideră că atât cele două Academii, cât și alte instituții sau organisme ar trebui să acorde mai mult sprijin financiar concretizării manifestărilor științifice organizate, la doi ani, de către Comisia Mixtă.

Comisia Mixtă a decis ca, după consultarea altor colegi de specialitate, să se definească subiectul proximei reuniuni, care se va ține în Ungaria (2010), cu opțiunea pentru una din cele două teme stabilite acum: 1) *Evoluția structurii așezărilor și modernizarea*; 2) *Istoria în literatură*, și din considerentul acceptării sugestiei privind necesitatea ancorării științei istorice în realitatea imediată. Data și locul simpozionului se vor preciza ulterior, în funcție de calendarul Academiei Maghiare de Științe și al Institutului de Istorie de la Budapesta, dar și de anumite circumstanțe bugetare.

Participanții la reuniunea de lucru a Comisiei Mixte au reiterat mulțumirile lor față de conducerea Academiei Române, a Institutului de Istorie „George Barițiu” și a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, ca și față de alte instituții implicate în buna desfășurare a evenimentului științific, pentru condițiile deosebite asigurate în capitala României.

Cele două delegații au insistat lucid asupra urmărilor imediate și de durată ale întâlnirilor periodice statuate între istoricii din cele două țări, pentru dezvoltarea trudei reciproce de mai bună cunoaștere și înțelegere profesională și umană, desfășurată sub oblăduirea Comisiei Mixte Româno-Maghiare de Istorie.

Stelian Mândruț

secretarul părții române a Comisiei Mixte

**SESIUNE INTERNAȚIONALĂ DE COMUNICĂRI:
REALITĂȚI SOCIALE ȘI IMPLICARE POLITICĂ
ÎN TRANSILVANIA ÎNTRE 1848-1867**

**Cluj-Napoca, 10-11 iunie 2008
în cadrul „ZILELOR ACADEMICE CLUJENE”**

Institutul de Istorie „George Barițiu” al Academiei Române a organizat această sesiune cu prilejul împlinirii a 160 de ani de la Revoluția română din Transilvania, în cadrul „Zilelor Academice Clujene”. Multe comunicări ale specialiștilor de la Sectorul de Istorie modernă au conținut și au făcut cunoscute cele mai noi cercetări și rezultatele acestora privind unele aspecte fundamentale ale evenimentelor declanșate pe plan european și local de memorabilul martie 1848, dar focusul atenției și al operatelor prezentate s-a îndreptat și asupra unor consecințe mai apropiate sau mai îndepărtate în timp, ce au decurs din Revoluție și din programele acesteia și și-au pus amprenta asupra deceniilor următoare.